

Ressenyes de *Solitud* a Alemanya

per Maria Bosom

«La novel·la *Solitud*, de Víctor Català, tracta d'una transformació interior: parla de com a principis del segle XX una dona que viu en un món aïllat es rebel·la contra les circumstàncies que li han tocat viure, i del preu que ha de pagar per fer-ho. [...] L'autora aconsegueix crear amb aquesta obra un sensitiu quadre de costums de la vida rural a finals del segle XIX i l'estudi psicològic d'una persona a qui atemoreix la pròpia capacitat d'estimar. *Solitud* està escrita en una llengua rica en paraules i en imatges, que no té res d'anacrònica i que ha permès una traducció de lectura molt àgil.»

Christoph Schröder. *Die Zeitliteratur*, 4 d'octubre de 2007

□

«La bellesa natural dels Pirineus, que Català posa en escena d'una manera impressionant, no serveix de consol a la jove protagonista en cap moment. Les muntanyes, les comes, els torrents, el mar a l'horitzó: en aquesta novel·la hi apareix tot, no hi falta res; i tanmateix al final tot això no serveix de res. L'obra tracta d'un desig concret provocat per la solitud de la vida a la muntanya, i és tan irrefrenable que fins i tot l'atractiu del paisatge s'ha de rendir als seus peus. I probablement va ser per això que aquesta novel·la, publicada per entregues l'any 1904, va provocar un autèntic escàndol: perquè topa amb totes les idees i els tòpics que en aquella època eren tan estimats i preuats pels nacionalistes catalans, grans amants de la natura; i tot seguit, amb sarcasme, els precipita al no-res, a un abisme existencial. De fet, el desig eròtic present al llarg de tota l'obra, tan aviat latent com explícit, ja era més que suficient per indignar els més pudorosos d'entre els seus primers lectors. Però que cap bastida metafísica de la natura no fos capaç de sostenir l'ànima de la jove, això era, en aquells temps de patriotisme en auge, del tot intolerable. Caterina Albert sabia molt bé el que es feia quan va decidir utilitzar un pseudònim masculí per protegir-se d'uniques crítiques excessivament dures.»

Kersten Knipp. *Neue Zürcher Zeitung*, 14 de febrer de 2008

□

«Si hom llegeix avui aquesta novel·la sobre el dolorós despertar d'una dona, que el règim franquista va prohibir durant quaranta anys, se sent sorprès i entusiasmat: Víctor Català retrata amb precisió psicològica i mordacitat una figura femenina extraordinàriament moderna. [...] L'autora no només demostra ser una gran coneixedora del comportament i els sentiments de les dones, que mantenen plenament la seva vigència avui dia, sinó que també ens parla del goig de la independència, de la indiferència vers el marit i de la comprensió tranquil·la d'allò aparentment irrevocable. Les rígides estructures del món rural a finals del segle XIX no deixaven gaire llibertat de moviment a una dona. [...] Víctor Català fa una mirada mordaç i sense pietat a aquest món, descriu la vida rural com un niu d'enganys i mentides, i els seus habitants com gent plena d'odi i ressentiment, sense deixar ni rastre

d'idil·li. Tan sols les muntanyes i els senders estan descrits de manera impressionant i amb una bellesa incondicional: en la solitud hi ha una sortida.»

Manuela Reichart. *Literaturen*, 10 de febrer de 2007

□

«No ens hauríem de deixar enganyar per la senzillesa del llenguatge, que és deguda a la finor de l'estil. Res no s'explica, no hi ha cap comentari de la narradora. Tanmateix, la llengua ja parla per si mateixa: darrere de la claredat del llenguatge es forma una idea de manera imperceptible i concreta. Les muntanyes constitueixen l'escenari per a una qüestió fonamental. Tradicionalment, en literatura les altures s'identifiquen amb pensaments elevats. [...] En el cas de la Mila, la pujada a les altures muntanyenques posa en marxa un descens a les profunditats de la naturalesa humana. [...] El buit que deixa el marit a la vida de la protagonista és ocupat de mica en mica per dues encarnacions del geni del lloc: en Gaietà i l'Ànima. [...] Aquesta dualitat de la natura desperta en la Mila la pròpia contradicció entre la naturalesa de l'esperit i la dels instints. Aleshores pren una decisió de gran transcendència, [...] a través de la qual l'autora destrueix definitivament l'ideal que tan lligat estava al tractament literari de la natura durant el segle XIX.»

Winfried Wehle. «Feuilleton», *Frankfurter Allgemeine*, 25 de gener de 2008

□

«*Solitud* és una obra de gran profunditat psicològica que penetra en totes les naturaleses, una novel·la d'una candent actualitat social. L'autora fa entrar irremissiblement el lector en aquesta història. Els seus personatges són veritablement vius, gairebé físicament accessibles i familiars. Completen l'obra les magnífiques descripcions paisatgístiques, totalment vives i d'una bellesa embriagadora. [...] La història sona realment en el cap del lector com una melodia taral·lejada, per desembocar finalment en un final dramàtic. *Solitud* irradia un encant especial, gràcies a la selecció de paraules prenyades de sentit i a l'ús d'una llengua rica i complexa, que ha estat traduïda a l'alemany de manera impressionant per Petra Zickmann. La novel·la està dotada d'una gran bellesa mítica i d'una materialitat gairebé sensorialment experimentable pel lector. Per una banda, és el meravellós retrat d'una època amb els costums rurals, la vida religiosa i el destí dramàtic de cadascun dels personatges. Per altra banda, també es pot llegir com una història sobre el desenvolupament personal de la jove Mila.»

Heike Geilen. *Die Berliner Literaturkritik*, 5 de novembre de 2007

□

«Aquesta és la primera novel·la en llengua catalana en què una autora parla del destí d'una dona. Malgrat tot, no només tracta dels rols sexuals, sinó també dels camins per fugir de la seva consolidació. [...] *Solitud* és una obra fascinant que més d'un segle després de la seva aparició encara es manté jove i fresca, perquè en ella es combina un estil agut i decidit, que sovint resulta realment àgil, amb l'enorme profunditat dels retrats dels personatges; uns retrats que —tant si hom troba més evident la interpretació simbòlica de l'argument com la profundament psicològica— anticipen molts dels conceptes que en realitat la ciència no definiria fins molt més endavant. A banda de *Die Wand*, de Marlen Haushofer, mai cent dies de la solitud d'una dona no havien estat tan fascinants com en la novel·la de Víctor Català.»

Susanne Benda. *Stuttgarter Zeitung*, 1 d'octubre de 2007

□

«Es tracta d'una novel·la femenina, rural i amorosa, allora. Una novel·la d'amor en què, malgrat tot, l'amor no es pot arribar a experimentar i la sexualitat només es pot consumir una vegada, a conseqüència d'una violació. Tota la resta, que de mica en mica va consumint la protagonista, és nostàlgia i desig, amor frustrat i vida malgastada, tota la incompleció que havia d'esperar una dona infeliç —i no només a la retrògrada societat rural de fa cent anys—, tret que es conformés amb el seu destí. [...] El lector se sent transportat molt a la vora de la figura d'una dona jove. Aquest és el motiu pel qual un llibre centenari ha conservat la frescor, la joventut i la modernitat. L'autora s'atansa extraordinàriament a la Mila i observa la seva ànima amb el microscopi del poeta.»

Alain Claude Sulzer. *Deutschlandfunk*, 1 de febrer de 2008

□

Barcelona, novembre 2010